

дяться критерії, за допомогою яких визначаються публічно-правові спори, які віднесені до судової адміністративної юрисдикції, визначається коло адміністративних справ, розгляд яких не пов'язаний із вирішенням публічно-правового спору.

Ключові слова: адміністративний процес, адміністративне судочинство, судова адміністративна юрисдикція, адміністративна справа, публічно-правовий спір.

Аннотация

Осадчий А. Ю. К уточнению понятия «административное дело» в административном судопроизводстве. — Статья.

Статья посвящена уточнению определения понятия «административное дело» в административном судопроизводстве (административном процессе) с учетом последних изменений и дополнений в КАС Украины. Для этого автором раскрывается содержание категории «публично-правовой спор», приводятся критерии, которые позволяют выделять публично-правовые споры, отнесенные к судебной административной юрисдикции, определяется круг административных дел, рассмотрение которых не связано с решением публично-правового спора.

Ключевые слова: административный процесс, административное судопроизводство, судебная административная юрисдикция, административное дело, публично-правовой спор.

Summary

Osadchy A. U. To clarify the concept of «administrative case» in administrative proceedings. — Article.

The article is devoted to clarification the definition of «administrative case» in administrative proceedings (administrative process) with the latest amendments to the Ukrainian legislation. To this author opens the category «public legal dispute», defined range of administrative cases, which are not related to the solution of public legal dispute.

Keywords: administrative process, administrative proceedings, judicial administrative jurisdiction, administrative case, public legal dispute.

УДК 342.925:347.951

Г. М. Писаренко

СУДОВІ РІШЕННЯ В АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВАХ: ПОНЯТТЯ, ВИДИ, ОСОБЛИВОСТІ УХВАЛЕННЯ

Глава 5 Кодексу адміністративного судочинства України (далі — КАС України) містить положення про судові рішення, їх види, порядок ухвалення, форму, вимоги та інші процесуальні питання. Стаття 158 КАС України визначає види судових рішень, що може ухвалювати суд першої інстанції. Метою цієї статті є розрізнення судових рішень залежно від того, чи суд вирішує у них вимоги позовної заяви, чи питання процесуального характеру. Таке розрізнення на законодавчому рівні дає можливість встановити певні особливості таких рішень щодо форми, змісту, проголошення, оскарження тощо.

Рішення адміністративного суду, беручи до уваги його процесуальну природу, може розглядатися, як: акт адміністративного правосуддя; акт застосування права; процесуальний документ.

Результатом здійснення правосуддя, тобто наслідком встановлених у справі обставини, є ухвалений відповідно до норм матеріального та процесуального

права акт — судове рішення. У законодавстві термін «судове рішення» не визначений. Пленум Верховного Суду України у Постанові від 29 грудня 1976 р. № 11 «Про судові рішення» зазначив, що судові рішення є найважливішим актом правосуддя, покликаним забезпечити захист гарантованих Конституцією України прав і свобод людини, правопорядку та здійснення проголошеного конституцією України принципу верховенства права.

За змістом ч. 5 ст. 124 та ч. 3 ст. 129 Конституції України поняття «судове рішення» і «рішення суду» вжиті як синоніми і визначають загальну назву акта застосування права судом. Такий підхід до визначення цих термінів збережено і в Кодексі адміністративного судочинства (п. 7 ч. 1 ст. 7, п. 12 ч. 1 ст. 3), поряд з цим на відміну від Цивільного процесуального та Господарського процесуального кодексів України, КАС України містить визначення видів судового рішення (ст. 158), розкриті поняття постанови та ухвали (п. 12, 13 ч. 1 ст. 3), що дає можливість говорити про різновиди судових рішень залежно від форми, способу прийняття, за обсягом вирішених питань, юридичними наслідками.

За юридичними наслідками судові рішення можуть поділятися на рішення про присудження (про виконання або утримання від виконання певних дій), рішення про визнання (про наявність або відсутність правовідносин), конститутивні рішення (про перетворення правовідносин, тобто їх припинення чи зміну).

Основними видами судових рішень в адміністративних справах залежно від того, які питання через них вирішує суд, є постанова і ухвала. Постановою суд вирішує вимоги адміністративного позову за суттю, вона усуває публічно-правовий спір, а ухвалою суд вирішує процесуальні питання.

Залежно від того, на якій стадії процесу суд ухвалює судові рішення, їх можна поділити на проміжні (якими провадження у справі у суді певної інстанції не закінчено) та кінцеві (якими суд закінчує розгляд справи у суді певної інстанції). Кінцеві судові рішення відповідно до ч. 1 ст. 14 КАС України суд ухвалює іменем України. Постанову щодо частини позовних вимог, незважаючи на те, що вона є проміжним судовим рішенням, також суд оголошує іменем України. Кінцеве судове рішення є остаточним, якщо його не можна оскаржити.

За формою судові рішення можуть бути усними або письмовими. Постанови мають лише форму письмового документа.

Згідно з підп. 12, 13 п. 1 ст. 3 КАС України постанова — письмове рішення суду будь-якої інстанції в адміністративній справі, у якому вирішуються вимоги адміністративного позову; ухвала — письмове або усне рішення суду будь-якої інстанції в адміністративній справі, яким вирішуються питання, пов'язані з процедурою розгляду адміністративної справи, та інші процесуальні питання. Ухвалами судів апеляційної та касаційної інстанцій також вирішуються вимоги апеляційної чи касаційної скарги.

В науковій літературі піддається критиці нова термінологія КАС України щодо назви актів адміністративного судочинства — існує думка, що доцільним є уніфікація термінів, тому що суди цивільної юрисдикції виносять судові

рішення та ухвали, суди господарської юрисдикції — рішення, ухвали та постанови. Крім того, термін «постанова» було виключено з цивільного процесу в 2001 р. і застосовувався в юридичній літературі з цивільного процесу як узагальнюючий щодо всіх судових актів [1, 101], однак розробники КАС України обрали саме такі назви — «постанова» та «ухвала», але, не зважаючи на відмінність у назвах, вимоги, що висувуються до судових рішень, є однаковими.

Судові акти є офіційними документами, при виготовленні яких судді повинні дотримуватись офіційно-ділового стилю, який характеризується нейтральним тоном викладу матеріалу, точністю, чіткістю, стислістю і зрозумілістю викладу, використанням обов'язкових стійких мовних зворотів, що скорочують процес укладання текстів.

Судове рішення — це правозастосовчий акт, постановлений іменем України, оформлений у вигляді процесуального документа, яким владно підтверджується наявність чи відсутність спірного правовідношення, внаслідок якого воно перетворюється у безспірне на основі встановлених у судовому засіданні фактичних обставин справи [2, 194].

Судовим рішенням підтверджується наявність або відсутність між сторонами правовідносин, в ньому є елементи наказу, воно є актом застосування норм матеріального і процесуального права тощо. Зазначені риси підкреслюють лише окремі властивості рішення, які не дають повного уявлення про його суть.

У рішенні адміністративного суду є елементи імперативного характеру, примусової сили держави, але суть його не в цьому. Застосування примусової сили державою — це специфічна гарантія, що забезпечує реалізацію права і відрізняє його від інших соціальних норм. Одним із державних органів, який може застосовувати примусову силу, є адміністративний суд. Актом діяльності адміністративного суду є таке застосування його рішення. Воно спрямоване безпосередньо на виконання заходів примусу, в них адміністративний суд від імені держави визначає сторін для виконання певних дій для реалізації їх спірних правовідносин. Визначення для сторін таких дій — це і є наказ адміністративного суду [3, 280].

Прийняттям рішення завершується стадія судового розгляду, отже, судове рішення виступає адміністративним процесуальним актом, який підсумовує діяльність адміністративного суду першої інстанції по розгляду і вирішенню адміністративної справи по суті. У рішенні фіксується вся проведена адміністративним судом діяльність по дослідженню і оцінці доказів по встановленню юридичних фактів, а також по застосуванню норм права до конкретних правовідносин та їх суб'єктів.

Рішенням адміністративного суду від імені держави усувається спір між сторонами або вирішуються питання про захист прав і охоронюваних законом інтересів громадян, підприємств, установ і організацій, державних і суспільних інтересів. Рішенням суду реалізується владна воля держави, сторін зобов'язують додержуватись певної поведінки щодо існуючих між ними правовідносин.

Суть судового рішення полягає у тому, що воно є основним і найважливішим актом правосуддя, ухваленим іменем України і спрямованим на захист

прав, свобод та законних інтересів громадян, організацій, державних і суспільних інтересів, зміцнення законності і правопорядку, на запобігання правопорушенням, виховання у громадян і посадових та службових осіб поваги до Конституції України та законів України, честі і гідності людини.

Суд за результатами адміністративної справи ухвалює судові рішення у нарадчій кімнаті. Якщо справу розглядала колегія суддів, то для ухвалення рішень вона проводить нараду. Кожен суддя зі складу колегії висловлює свою позицію з кожного питання, що належить вирішити. Ці питання колегія вирішує голосуванням більшістю голосів суддів. Головуючий в судовому засіданні голосує останнім. Під час ухвалення судового рішення ніхто не має права перебувати в нарадчій кімнаті, крім суддів, які розглядали справу. До виходу з нарадчої кімнати судді повинні уникати будь-якого спілкування із «зовнішнім світом».

Рішення адміністративного суду повинно відповідати певним вимогам: воно повинно бути прийнято з дотриманням принципу законності, судові рішення повинно бути обґрунтованим, судові рішення має бути безумовним і таким, що може бути виконане.

Рішення адміністративного суду змістовно вміщує: відомості про сторони спору (законних представників або уповноважених) з необхідною вказівкою на особливості їх статусу у судовому провадженні, відомості про найменування та склад адміністративного суду, обставини справи, правові та фактичні засади прийняття рішення, висновок адміністративного суду по спору, визначення порядку оскарження рішення.

Структурно дані складові змісту судового рішення по адміністративній справі поєднуються у вступну, описову, мотивувальну та резолютивну частини.

Виходячи з важливості судових рішень для регулювання суспільних відносин, законодавець визначив низку вимог, яким повинні відповідати рішення.

Загальними вимогами можна назвати: правосудність (законність та обґрунтованість) судового рішення, повноту, зрозумілість, безумовність та альтернативність [4, 256].

Вимоги щодо законності та обґрунтованості рішень суду містилися у Цивільному процесуальному кодексі 1963 р. (ст. 202), за правилами якого розглядалися справи, що виникли з адміністративно-правових відносин. Проте з прийняттям КАС України поняття «законність» та «обґрунтованість» набули законодавчого визначення.

Розкриваючи поняття законності рішення, необхідно виходити з того, що суди, виконавши вимоги процесуального законодавства, постановляють рішення не тільки на підставі закону, що регулює спірні правовідносини, подібні правовідносини (аналогія закону), або за відсутності такого закону — на підставі конституційних принципів і загальних засад права (аналогія права), а й керуються принципом верховенства права з урахуванням судової практики Європейського суду з прав людини.

Концепція справедливого судового розгляду, яку сповідує Європейський суд з прав людини, передбачає право на обґрунтоване судові рішення. Оскільки

просте посилання на положення законодавства не може вважатися таким обґрунтованим. Зокрема, у справі Хаджианастасіу проти Греції Суд зауважив, що договірні держави користуються повною свободою у виборі належних засобів для забезпечення відповідності їхніх судових систем вимогам ст. 6 Європейської Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Національні суди повинні, однак, наводити з достатньою чіткістю підстави, на яких ґрунтується їхнє рішення. Саме це, зокрема, робить можливим для обвинуваченого ефективно використати власне право на апеляцію (Хаджианастасіу проти Греції, 16 грудня 1992 р.) [5, 407].

До загальних вимог, яким мають відповідати судові рішення, можна віднести також повноту, зрозумілість, безальтернативність та справедливість. Деякі з цих вимог прямо передбачені законом, а інші напрацьовані правовою наукою та судовою практикою.

Рішення проголошується негайно після його постановлення. Винятком є випадки, коли залежно від складності справи складення постанови у повному обсязі може бути відкладено на строк не більше ніж п'ять днів з дня закінчення розгляду справи. Вступна та резолютивна частини постанови у будь-якому разі підписуються всім складом суду, проголошуються у тому засіданні, в якому закінчився розгляд, і приєднуються до справи (ч. 3 ст. 160 КАС України). Поняття винятковості та складності оціночні, а тому визначаються судом для кожного конкретного випадку на підставі об'єктивних критеріїв, наприклад, великого обсягу матеріалів справи, аналіз і оцінка яких потребує багато часу.

По суті зазначений у ст. 161 КАС України порядок визначає стадії застосування судом норм права, оскільки йдеться про встановлення фактичних обставин справи, їх юридичну кваліфікацію з наступним вирішенням спору і документальним оформленням рішення.

Послідовність вирішення питань при прийнятті ухвали законом не визначена, що не позбавляє можливості застосування для такого різновиду судового рішення правил, передбачених для ухвалення постанов.

Вимоги щодо змісту усної ухвали викладені в ч. 2 ст. 165 КАС України і стосуються висновку суду та мотивів, з яких суд дійшов такого висновку. Тобто журнал (протокол) судового засідання має містити формулювання, аналогічні за змістом мотивувальній та резолютивній частинам письмової ухвали.

Структура письмових ухвал судів апеляційної та касаційної інстанцій визначена, відповідно, ст. ст. 206 та 231 КАС України, а змістовне наповнення цих ухвал близьке до постанов відповідного суду, за винятком висновків щодо суті вимог адміністративного позову (у повному обсязі або частково), які можуть вирішуватись лише через постанову. Зміст ухвал судів, як правило, залежить від предмета спору, суті процесуальних питань, які вирішує суд при розгляді матеріально-правових вимог.

Винятком є окремі ухвали суду, в яких аналізом можуть бути не тільки спірні правовідносини, а й причини порушення закону. Так, суд, виявивши під час розгляду справи порушення закону, може постановити окрему ухвалу

і направити її відповідним суб'єктам владних повноважень для вжиття заходів щодо усунення причин та умов, що сприяли порушенню закону. У разі необхідності суд може постановити окрему ухвалу про наявність підстав для розгляду питання щодо притягнення до відповідальності осіб, рішення, дії чи бездіяльність яких визнаються протиправними (ст. 166 КАС України). У таких же випадках і в тому ж порядку може постановити окрему ухвалу суд апеляційної інстанції (ч. 1 ст. 208 КАС України). Крім того, суд апеляційної інстанції може постановити окрему ухвалу в разі допущення судом першої інстанції порушень норм матеріального чи процесуального права, які не є підставою для зміни або скасування постанови чи ухвали суду першої інстанції.

З огляду на повноваження суду касаційної інстанції, який не встановлює факти, цей суд може постановити окрему ухвалу лише в разі допущення судом першої чи апеляційної інстанції порушень норм матеріального чи процесуального права, які не є підставою для зміни або скасування судових рішень.

Окремі ухвали викладаються письмово, оскільки інша форма не забезпечить їх виконання.

У рішеннях про часткове задоволення вимог чи часткову відмову в їх задоволенні суд повинен зробити висновок щодо решти вимог.

У разі задоволення позову про визнання протиправним рішення суб'єкта владних повноважень чи його окремих положень суд повинен зробити висновок про протиправність такого рішення чи окремих його положень та про скасування акта індивідуальної дії чи окремих його положень або визнання нечинними нормативно-правового акта чи окремих його положень із зазначенням моменту, з якого оскаржувані рішення визнаються скасованими чи нечинними (з моменту їх прийняття, з моменту прийняття правового акта вищої юридичної сили, який встановив інші правила, чи з моменту набрання судовим рішенням законної сили).

Визнаючи протиправними чи нечинними рішення суб'єкта владних повноважень чи окремі його положення, суд має зазначити дату, номер, найменування органу, що видав рішення або конкретний його пункт, абзац, частину, які визнано протиправним чи не чинним.

Задовольняючи позовні вимоги про поновлення на публічній службі суд має визнати протиправним та скасувати акт індивідуальної дії, вказати дату, з якої особу слід поновити на роботі.

Визнаючи не чинним, в порядку, визначеному ст. 171 КАС України, нормативно-правовий акт, суд повинен зобов'язати орган, що видав оскаржуваний акт, невідкладно опублікувати резолютивну частину постанови суду про визнання нормативно-правового акта незаконним або таким, що не відповідає правовому акту вищої юридичної сили, і про визнання його нечинним у виданні, в якому його було офіційно оприлюднено, після набрання постановою законної сили.

У разі визнання судом неправомірними дій чи бездіяльності відповідача суд може зобов'язати його вчинити чи утриматися від вчинення певних дій у спосіб, яким може бути захищено порушене право.

Резолютивна частина рішення не повинна містити приписів, що прогнозують можливі порушення з боку відповідача та зобов'язання його про вчинення чи утримання від вчинення дій на майбутнє.

У рішеннях про стягнення з відповідача на користь позивача певної суми грошових коштів суд першої інстанції повинен зазначити дані, визначені п. 3 ч. 1 ст. 19 Закону України «Про виконавче провадження», необхідні для подальшого оформлення виконавчого документа.

Задовольняючи позов про стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу, судам слід указувати розмір виплати. Період вимушеного прогулу необхідно зазначити в мотивувальній частині судового рішення.

У разі задоволення позову про тимчасову заборону (зупинення) окремих видів або всієї діяльності об'єднання громадян необхідно вказувати конкретний термін такої заборони (зупинення). Відповідно до ст. 31 Закону України «Про об'єднання громадян» суд може тимчасово заборонити окремі види діяльності або тимчасово заборонити діяльність об'єднання громадян на строк до трьох місяців, який у подальшому може бути продовжено. При цьому загальний термін тимчасової заборони не повинен перевищувати шість місяців.

Заборону (зупинення) окремих видів або всієї діяльності об'єднання громадян може бути встановлено шляхом заборони проведення масових заходів (зборів, мітингів, демонстрацій тощо), здійснення видавничої діяльності, проведення банківських операцій, операцій з матеріальними цінностями тощо.

Суд може ухвалити рішення про примусовий розпуск (ліквідацію) об'єднання громадян.

Задовольняючи позов про примусове видворення іноземця чи особи без громадянства за межі України, судам слід ураховувати, що КАС України не віднесено до повноважень суду ухвалення судом рішення про заборону в'їзду іноземцям та особам без громадянства на територію України.

Висновок про визнання наявності чи відсутності компетенції (повноважень) суб'єкта владних повноважень повинно містити рішення, ухвалене у компетенційних спорах, визначених п. 3 ч. 1 ст. 17 КАС України. У справах про оскарження рішень чи дій суб'єктів владних повноважень іншим суб'єктом владних повноважень, фізичною чи юридичною особою висновок суду про відсутність повноважень у відповідача видавати оскаржувані акти може бути зазначено у мотивувальній частині рішення.

У рішеннях про обмеження реалізації права на мирні зібрання суд повинен зазначити спосіб такого обмеження (заборона проводити збори, мітинги, походи, демонстрації, заборона проводити їх у певному місці чи у певний час, за визначеним маршрутом).

Постанова щодо частини позовних вимог (ст. 164 КАС України) — новий для процесуального законодавства України різновид судового рішення. Його передбачено для того, щоб пришвидшити надання судового захисту правам, свободам чи інтересам особи, що були порушені. Якщо докази, що досліджені судом, дають можливість вирішити частину позовних вимог (наприклад, вимогу про скасування незаконного акта), то суд за клопотанням особи, яка бере участь

у справі, може прийняти стосовно цих вимог постанову і продовжити розгляд справи щодо інших вимог (наприклад, про відшкодування завданої цим актом шкоди). Так само постанову може бути прийнято щодо частини позовних вимог, які визнав відповідач і це визнання прийнято судом, а щодо позовних вимог, які відповідач не визнав, то справу необхідно розглядати по суті. Постанова щодо частини позовних вимог набирає законної сили і може бути оскаржена за загальними правилами набрання постановою законної сили та її оскарження.

У німецькому Положенні про адміністративні суди відповідником української постанови щодо частини позовних вимог є два інститути — часткове рішення і проміжне рішення. Згідно з § 110 Положення, якщо хоча б частина предмета спору визріла для прийняття рішення, то суд може ухвалити часткове рішення по суті справи. Відповідно до § 111, якщо у позові про примушення відповідача до здійснення певної дії спірною є вимога щодо підстави та суми, то суд може спочатку ухвалити проміжне рішення щодо підстав й у разі визнання вимоги обґрунтованою він постановляє, що треба розглянути спір стосовно суми [6, 354].

За правилами ст. 168 КАС України суд будь-якої інстанції може за заявою особи, яка брала участь у справі, чи з власної ініціативи прийняти додаткову постанову чи постановити додаткову ухвалу, але лише у випадках, передбачених ч. 1 ст. 168 КАС України.

Таке судове рішення він ухвалює в провадженні (письмовому, скороченому, розгляді справи в судовому засіданні тощо), в якому й ухвалювалось основне судове рішення. Питання про ухвалення додаткового судового рішення може бути заявлено до закінчення строку на виконання судового рішення.

Література

1. Коломієць Т. О. Адміністративна юстиція. Адміністративне судочинство : навч. посіб. / Т. О. Коломієць, Г. Ю. Гулевська. — К. : Істина, 2007. — 388 с.
2. Комаров В. В. Проблемы науки гражданского процессуального права / В. В. Комаров, В. А. Бигун, В. В. Баранкова — Х., 2002. — 438 с.
3. Стефанюк В. С. Судовий адміністративний процес : монографія / В. С. Стефанюк. — Х. : Консум, 2003. — 459 с.
4. Куйбіда Р. О. Кодекс адміністративного судочинства України : наук.-практ. комент. У 2 т. Т. 2 / Р. О. Куйбіда. — К. : Книги для бізнесу, 2007.
5. Пасенюк О. М. Адміністративна юстиція України: проблеми теорії і практики. Настільна книга судді / О. М. Пасенюк. — К. : Істина, 2007.
6. Куйбіда Р. О. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права : навч. посіб. / Р. О. Куйбіда, В. І. Шишкін. — К. : Старий світ, 2006.

Анотація

Писаренко Г. М. Судові рішення в адміністративних справах: поняття, види, особливості ухвалення. — Стаття.

Судове рішення є найважливішим актом здійснення правосуддя, ухваленим відповідно до норм матеріального та процесуального права. Обов'язковість рішень суду — один з важливіших принципів і ознак правосуддя. Судове рішення в адміністративному судочинстві викладається у формі постанови або ухвали незалежно від форми розгляду та вирішення справи.

Ключові слова: судове рішення, судове рішення в адміністративних справах, принципи здійснення правосуддя, постанова адміністративного суду, ухвала адміністративного суду.

Аннотация

Писаренко А. Н. Судебные решения в административных делах: понятия, виды, особенности вынесения. — Статья.

Судебное решение является важнейшим актом осуществления правосудия, вынесенным в соответствии с нормами материального и процессуального права. Обязательность решений суда — это один из важнейших принципов правосудия. Судебное решение в административном судопроизводстве выносится в виде постановления или определения независимо от формы рассмотрения и разрешения административного дела.

Ключевые слова: судебное решение, судебное решение в административных делах, принципы осуществления правосудия, постановление административного суда, определение административного суда.

Summary

Pytsarenko G. M. Judicial decisions in administrative cases: concept, types, aspects of adjudication. — Article.

Judicial decisions are the major document of administration of justice, which is adjudication with using norms of substantive law and adjective law. Mandatory of judicial decisions — is the one of the most important principles and indications of justice. There are two forms of judicial decisions in administrative court proceeding — court order and court decision.

Keywords: judicial decision, judicial decisions in administrative cases, the principle of justice, court order, court decision.

УДК 342.565.2/4 (477)

М. М. Вершиніна

СПІВВІДНОШЕННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ ВИЩОГО АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДУ УКРАЇНИ ТА КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

Актуальність теми дослідження. В Україні компетенційні конфлікти сприймаються більшістю лише як деструктивні, а також такими, що несуть загрозу не тільки правам та свободам, законним інтересам громадян, а в цілому правовій системі. Напевне, саме цим обумовлені численні, часто невдалі спроби законодавця вирішити цю проблему. У наукових колах побутує думка, що із формуванням окремої системи органів адміністративної юстиції інші спеціалізовані гілки судової влади поступово втратили свої позиції у сфері публічно-правових відносин, що стало причиною негласного, але очевидного протистояння в системі судової влади України між різними її ланками [8]. Протистояння посилюється також тим, що законодавець допускає спроби законодавчо легалізувати необґрунтований перерозподіл та дублювання компетенції судів.

Це підтверджується також тим фактом, що окремі законодавчі зміни до Кодексу адміністративного судочинства України, які визначали компетенцію судів щодо розгляду правових спорів, були визнані Конституційним Судом України такими, що не відповідають Конституції України. Саме з огляду на те, що Конституційний Суд України став на позиції чіткого дотримання норм Конституції щодо права кожної людини на ефективний судовий захист, а та-